

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UN DRAMA EN CINCH MINUTS

—¡Vés si es senzill aixó!... Una apretadeta al gatillo, y en un santiamén tenim un home al Cementiri... y un altre á la Càrcel modeló.

CRONICA

MAGNÍFICA idea la que han concebut alguns entusiastes de fer de Barcelona un centre d'atracció mundial. Se 'ls ha de aplaudir en els seus propòsits... pero com dels aplausos no se 'n treu més que la satisfacció interna de rebre'ls, crech que ademés es necessari ajudarlos tot lo possible, quan no ab altra cosa, de moment, ab bons concells, que sempre son de agrahir.

A jutjar pels primers anuncis dels iniciadors de l'atracció barcelonina, se 'm figura que van á construir un gran castell de ilusions sobre terreno fals. No basta tenir la voluntat de conseguir un objecte, quan aqueixa consecució no depén de un mateix, sino dels altres. Y lo primer que cal preguntar en la present ocasió es lo següent: —Tal com avuy se troba Barcelona ¿té prou imán per atreure forasters y ferlos'hi agradable la seva estada entre nosaltres?

Ja sé que molts me contestarán afirmativament, sense pensars'hi gota. Y fins, en corroboració del seu sentir optimista, recordarán la vinguda á Barcelona de personatjes, comissions y esquadras extranjeras, que, després de rebre tota mena de atencions y obsequis, se 'n van encantats y prodigantnos els majors elogis.

Pero fins jutjant que aquests elogis sigan sincers, crech que cal rebaixar una bona part del calor ab que 'ls prodigan, considerant que 'ls hém ensenyat Barcelona á través de un vidre de color de rosa, y tenint en compte que lo que sol ferse ab personatjes de calitat ó ab comissions y demés visitants colectius no 's podrá fer pas ab tot foraster que vingui á Barcelona sol y sense recomenació especial per l'istil dels que van als grans centres de atracció del món. Aquests veurán á Barcelona tal com es, y no sé pas si 'n quedarán gayre agradats.

* *

No hi ha dupte que la nostra Barcelona, en una xeixantena d'anys, ha fet verdaders prodigis. De una ciutat de menos de 200,000 ànimas, ha quedat convertida en una gran metròpoli de més de 600,000 que va resoltament camí del milió. Al derruhir la cintura de murallas que l'oprimia, s'ha escampat per tot el Plá y ha comensat á escalar las vehinas montanyas. Es, realment, una ciutat gran y qu' está en condicions de serho encare moltíssim més.

Pero ¡ay! en tot lo que ha fet s'hi transparenta tant el seu caràcter individualista extremat, que no pot dissimularho per més que vulgui. La moderna Barcino es un conjunt admirable de iniciatives y d'egoismes individuals. Tot lo que ostenta revela y proclama aquesta propensió dels seus fills. —Cada-cú per cadascú—tal sembla ser el crit de guerra y la divisa de gloria dels barcelonins. La vida particular poderosa y espléndida; la vida pública descuidada y raquífica.

Tot lo que 's refereix á la bellesa y al benestar colectiu está á mitj fer ó no comensat encare. Obrim grans vías y las omplim de cap á cap de construccions burgesas, algunas molt ostentosas; pero no se 'n aprofitan sino 'ls que las posseheixen. En quant als edificis públichs, sols hi brillan per la seva ausencia. Poblém el Plá y las vertents de las montanyas de fincas de recreo enrevoltadas de parchs y de jardins, pero 'ls parchs y 'ls jardins tancats entre parets ben altas. Qui més reclós se troba, més felís se considera. Y aixís ho fem tot.

No tenim museus, ni monuments, ni institucions de cultura que rebassin els límits de lo més modest y rudimentari. En aquest punt els que més alentan

en aspiracions generosas, no poden sortirse de un etern «vull y no puch.»

Respecte al particular de la bellesa y la cultura públicas es ben poch lo que podém ensenyar als forasters que 'ns visitin. En realitat no han de venir ells á Barcelona á veure res; sería més convenient que 'ls barcelonins anessim al extranger á veure moltes cosas, de las quals no 'n tenim ni la idea més remota. Poblacions secundarias de Fransa, Inglaterra, Suissa, Bélgica y Alemania podrian donarnos grans y exemplars lliçons de vida colectiva.

* *

Pero 'ls que 's proposan fer de la nostra ciutat un centre de atracció prescindirán de aqueixas importants deficiencias, pretenent que la inmensa majoria dels forasters no 's proposan tant ilustrarse com passar gustosament una temporada, allá hont hi trobin un clima bó y sá y diversions y entreteniments fàcils y agradables.

El clima de Barcelona no es dolent: sobre tot al hivern es molt temperat. Pero respecte á sá, deixa bon xich que desitjar, á causa de las humitats excessivas, y degut principalment á la inveterada incuria de l'administració municipal.

Está probat, y salta á la vista —ó millor dit al nas— de tothom que tant com més ha crescut Barcelona, tant més s'ha anat tornant bruta y pudenta. Se diria que la casa es massa gran pera poderla tenir pulida y endressada. ¡Y lo que se 'n preocupan de una obligació tan essencial els que tenen al seu càrrech el deber de aténdrela ab preferencia á tot! En aquest punt todas las administracions municipals que venen succehintse son si l'una dolenta, l'altra pitjor. Qualsevol juraría que se las apostan á quina será més descuidada.

¿Y qué 'ls hi oferirém als forasters que vinguin? ¿La pols y 'l fanch per tot recreo? ¿Las escombrarias escampadas pels carrers per tota alfombra? ¿La peste de las clavegueras per tot perfúm? ¿Y per postres, una de aquellas febras consuntivas batejadas ab el nom de febres de Barcelona, com el més agradable dels entreteniments?

* *

Pero encare hi trobarán veritables enormitats en lo referent á alimentació. Aquí 's menjan sustancias inverossímils, sofisticadas, de péssima calitat, completament inassimilables. Especialment en el ram de carns batém el *record* del mon enter. Portém á qualsevol foraster al escorxadador y fugirá de Barcelona horripilat. Pero detinguemlo y diguemli: —Home, no sigui tan impresionable, y pensi qu' encare tenim una cosa pitjor, que son els escorxadadors clandestins—y 's morirá de repent.

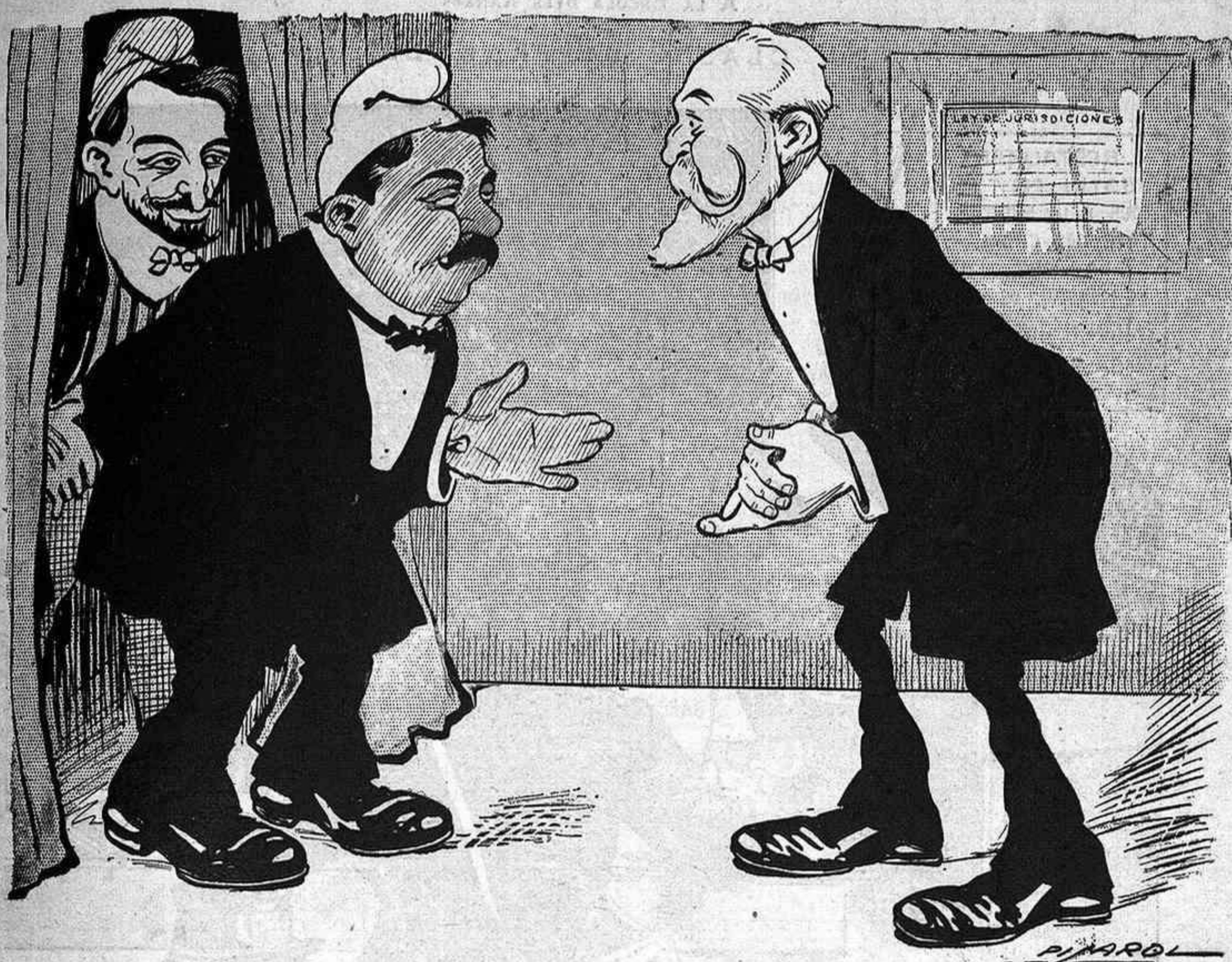
Aixó sí: tot lo dolent se paga car, á major preu que si sigues bó.

Lo únich barato á Barcelona es lo que podriam dirne lo supérfluo: las diversions públicas, principalment el teatro: s'entén el teatro popular, el teatro afarta-pobres. En quant als espectacles de alguna importancia ja s'hi fan ser més, encare que no tant com en altrás capitals. Pero las classes adineradas s'abstenen de anarhi, y la major part de las celebritats que 'ns dispensan l'honor de visitarnos, solen marxar arrependidas de haverho fet. Es en lo únich que 's fa desitjar la permanencia de molts forasters á Barcelona: tal vegada, si tants fossin, omplirían en els teatros, els buyts creixents que hi deixan molts barcelonins tan acaudalats, com apàtichs y incults.

* *

Ab aquest grapedet de veritats, que no son certa-

VISITA DE LA COMISSIÓ CATALANA Á N' EN MORET

—¿Qué volen?
 —Que 'ns l' aixequi.
 —¡Carambal! ¡Ab molt gust! ¡Es clar! ¡Vayal! ¡Ja ho crechl! ¿Per qué no? ¡No faltaria més!...
 (Y aixís, hasta l' infinit, pero sense aixecarla.)

ment totas las que podrian dirse, pero sí algunas de las más importantes, tal vegada contribuïrem á que s' orientin els bons patricis disposats á treballar pera que Barcelona 's converteixi en un centre de atracció mundial.

No 's refihin massa del reclam, que podria produhir amarchs desenganys. No es tan fácil com sembla fer passar á Barcelona en un instant, de la ciutat de las bombas qu' era, á la ciutat dels bombos. Al cap-devall els bombos també devenen petardos.

Y poch, ben poch se 'n enganyarian de forasters. Per atreure'ls no hi ha més que un medi: y es que la nostra ciutat sigui, per son natural, ben atractiva.

Mes si al fi logressim donar algún vol á la vida pública, aumentar la cultura general, sanear y llimpiar la urb, abaratir y millorar l' alimentació... ¡ahl llavoras, els barcelonins podriam donarnos per ben felissos de las laudables iniciativas dels autors de l' idea de l' atracció, perque viuriam molt millor que avuy; y 'ls forasters, sense necessitat de cap medi extraordinari vindrián á collas, sols pel gust de veure 'l nostre benestar y participarne.

P. DEL O.

EUROPEISANTNOS

«Els petits se fan grans», solían dir fins no fa gayre.

Avuy.

Avuy agafo un periódich y, repassant distretament la secció de noticias, lleigeixo:

«Un nen de quatre anys, jugant ab una capsa de mistos, ha calat foch al seu domicili.»

«Ignorant que l' arma fos carregada, un xicotet de sis anys que s' entretenia ahir ab un revólver, deixá caure el gatillo, matant á una germana seva de menor edat que 's trobava en la mateixa habitació.»

«Una criatura de disset messos ha mort aquest matí ofegada dintre d' un pou, ahont ha caygut inadvertidament per haverse enfilat al brocal.»

«Un nen que jugava á la galería de casa seva s' ha abocat á la barana y perdent l' equilibri ha anat á parar á un pati interior, d' ahont ha sigut recullit en estat gravíssim.»

«Ahir hi hagué una formidable explosió á la rambla de Santa Madrona. L' autor del fet sigué un baylet de cinch anys que, ignocentment, deixá caure una cerilla encesa pel forat d' una trapa de la canyería del gas.»

¿Es possible, després d' haver llegit aixó, continuar dihent que «'ls petits se fan grans?»

¡Pobres petits, seguint aquesta marxal! Lo probable es que no 's fassin grans, ni mitjans, ni res, y que dintre de poch no hi hagi aquí altres petits que 'ls vells que no han sapigut créixer.

Cosa es que, en veritat, assombra l' abandono en que en aquesta terra 's deixa á la infancia y la tranquil·litat ab que 'ls pares olvidan el primer y més elemental dels seus debers.

A LA ESCOLA DELS XANXES

CLASSE DE FRANCÉS

—¿Cóm se diu l' actual arcalde?
 —Marquesé de Mariané.
 —¡Pare usted la mano!

— Mosié l'estañe-payellé, je sui à las vostres ordé

—¡Descendé d'icí!...
 —¿Qué dius? ¿De qui descendeixo?

En quant á n' aixó, las bestias están molt més *civilisadas* que certs homes. No es possible fer la proba; pero, si 'ls llops gastesin armas y mistos, dupto que permetessin may que tan perillosos objectes estessin al alcans dels tendres llopets.

L' altíssim pensament de que 'ls nens de avuy serán els homes de demá, no ha passat per la imaginació de gayres pares espanyols.

Per la majoría d' ells, els fills son una carga, una desgracia, una materia explotable, una cosa que ha vingut perque sí y que perque sí viurá, si es que vol viure.

El pare espanyol pensa ab la pipa, ab la gorra que s' ha de comprar, ab la barba que s' ha d' afeytar, ab la teca, ab la beguda, pero ¿ab el fill?

Mentres mama, se 'n cuyda la mare, si es que se 'n cuyda; quan ja está desmamant y comensa á aguantarse sobre las camas, ¿per qué se 'n ha de cuydar ningú? ¿No es prou ell mateix? «Ja té un any y mitj... ¡Que s' arregli, que s' espavili! Aixís se farà fort.»

No ho saben els pares que aquí s' usen que de la direcció rebuda en els primers temps depén el desenrotlló dret ó inclinat del arbre. No ho comprenen que, ser débils y delicats, els fills sentirán sempre la influencia de la orientació inicial dels anys primers.

¿Causas d' aquest estat lamentable? Son moltes. La primera, la general ignorancia en que viu el país. La segona, la facilitat ab que 's permet contraure matrimoni al primer ximple que 's presenta davant del capellá, per que, mentres se li sábiga contestar á quatre preguntes de doctrina, ja no 's necessita res més.

Y, pera cumplir sisquera mitjanament ab els sagrats debers de pare, no se 'n requereixen pocas

de circumstancias!... ¡Qué n' es de difícil, y seria y augusta la missió de creador d' una familiar!..

Lo més estupendo de tot es que aquests mateixos pares que tan detestablement desempenyan el seu elevat ministeri no tenen prou boca pera malehir dels governants, culpables, segons ells, de totas las desgracias que á la nació affigeixen.

Sí. Dolents son els pilots que guían la pobra nau espanyola, pero ¿pot ferse'ls acás responsables de la desorganización interna, del abandono en que la major part de las familias están vivint?

No sembla sinó que 'ls pares, una volta adquirint aquest títul per haver posat un sér al món, tinguin ja feta, com á tals, tota la feyna.

—La terra es vostra—pareix que diuhen als seus fills:—obriu els ulls y feu lo que us dongui la gana.

Tú, agafa un misto y cala foch á la casa.

Tú, empunya el revólver y mata al teu germá.

Tú, salta el brocal y tírat al pou.

Tú, abócat á la barana de la galería y estréllat el cap contra las llosas del pati.

Tú, encén la canyería del gas y fes saltar l' acera.

...¿Y es aixís cóm se preté conseguir la nostra europeisació?

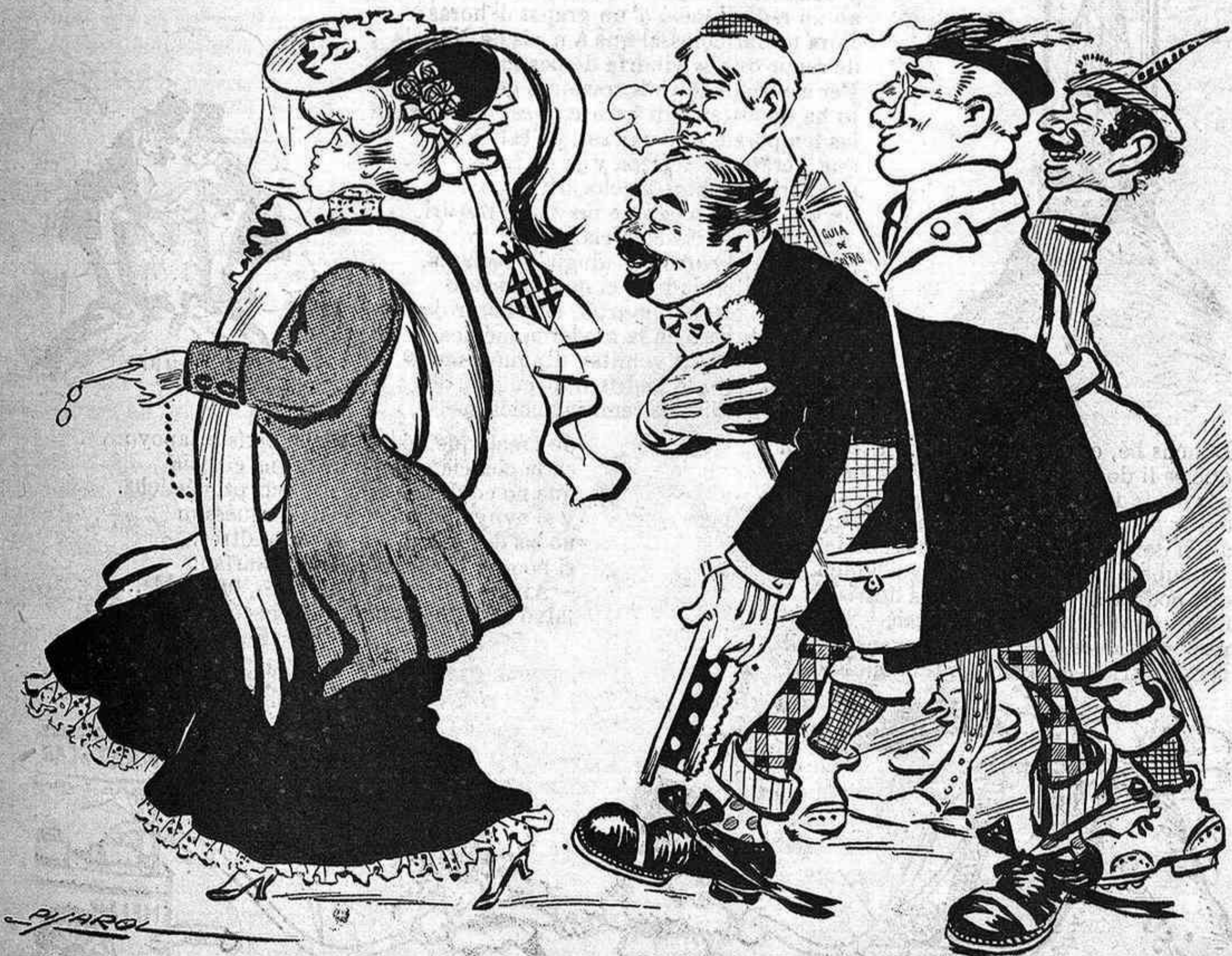
Ja té rahó el piano de manubri que al peu de la meva finestra se posa en aquest moment á alegrar el carrer ab las sevas notas *género-chiquescas*:

¡Ni se mueve
ni se moverá!...

Pleguém, pleguém...

A. MARCH

INAUGURACIÓ DE LA CAMPANYA

Barcelona atrayent forasters

Patrón de las conferencias
de una Academia de Ciencias.

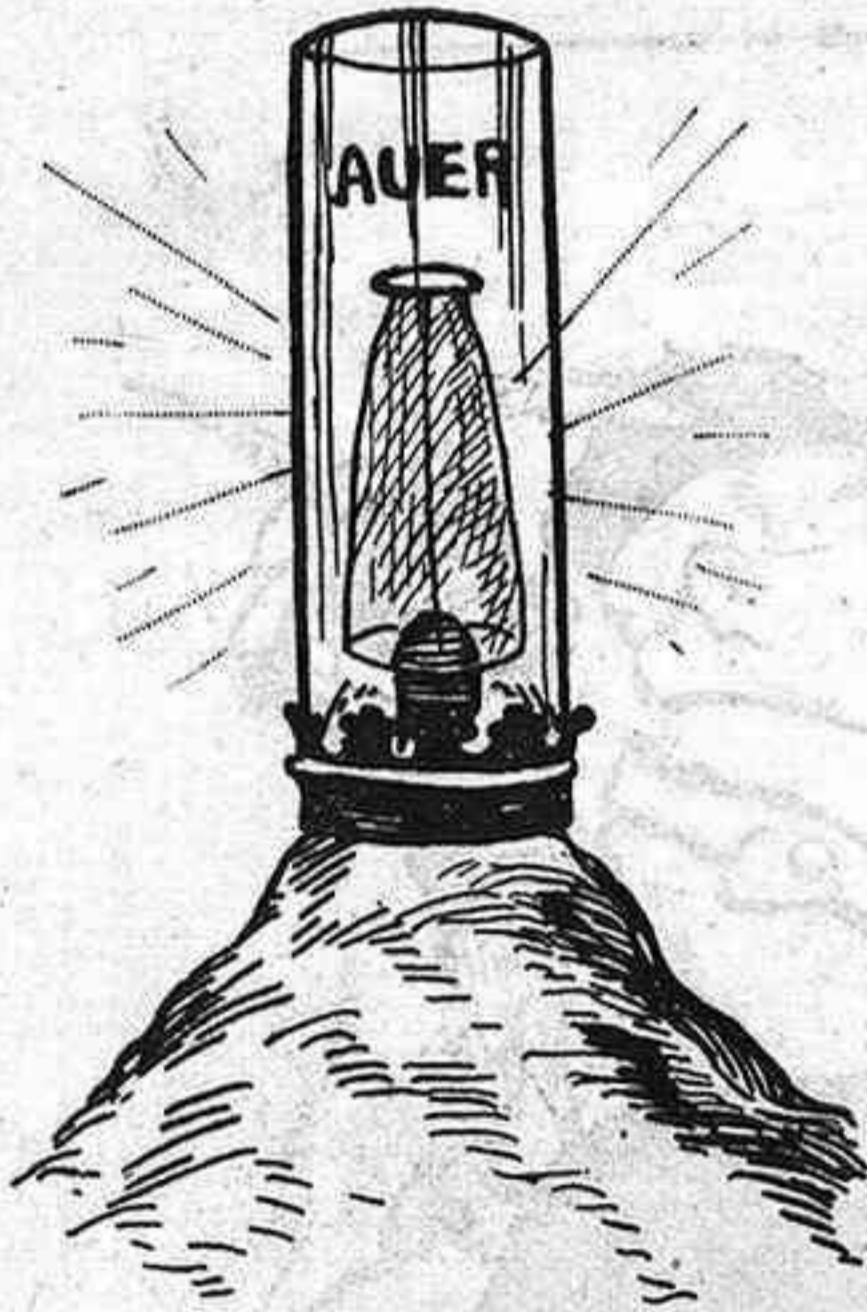
Senyoras y senyors; membres y membras
de la notable institució científica
que m' ha honrat acullintme en sa tribuna:
Vaig á esplayarme avuy sobre un gran tema

d' actualitat: «Las Erupciones Volcánicas.»
Seré breu y concís, y curt y rápit.
(Ganga per tots, per mí y pels que m' escoltan).
¿Qué son volcáns en erupció? Dipósitos
qu' en un moment donat ¡paf! sobrehixen
com una ampolla de Xampany que 's véssa,
com un mal grá, un floronclo que supura
ó una sogra rabiosa quan s' empipa.
Las erupciones son casi siempre efecto
d' un excés de salut geodinámica
que la terra sofreix, com quan se tenen
hemorragias nassals, verolas bordas,
panallóns, y altres mals. Exhuberancias
de foch primaveral que vivifican
y crean, reconfortan y sustentan,
com reconforta y crea el foch que abrusa

als cors enamorats de dos promesos,
encar' que á n' ells com als volcáns que accionan
els fassi també perdre molta lava.
¿Qu' es la lava, senyors? Materias fosas,
pedras, gasos y foch... y aygua calenta.
Tot aixó, acomulat, surt y s' enlayra
ab una forsa... y tal, que aixeca rocas
de un grapat de quintás y las envía
més lluny de lo que allarga un fusell maüser.

¿Cóm evitar l' horror y la miseria
que una desgracia aixís causa á n' els pobles?..
Després d' estudiats els *nucleus igneus*,
l' influencia atractiva de la lluna
y altrás causas del cosmos hipotétich,
he vingut jo, senyors, á presentalshi
alguns dels meus projectes. Recomano
l' atenció més atenta. Jo propono
la construcció de un tubo ab barretina

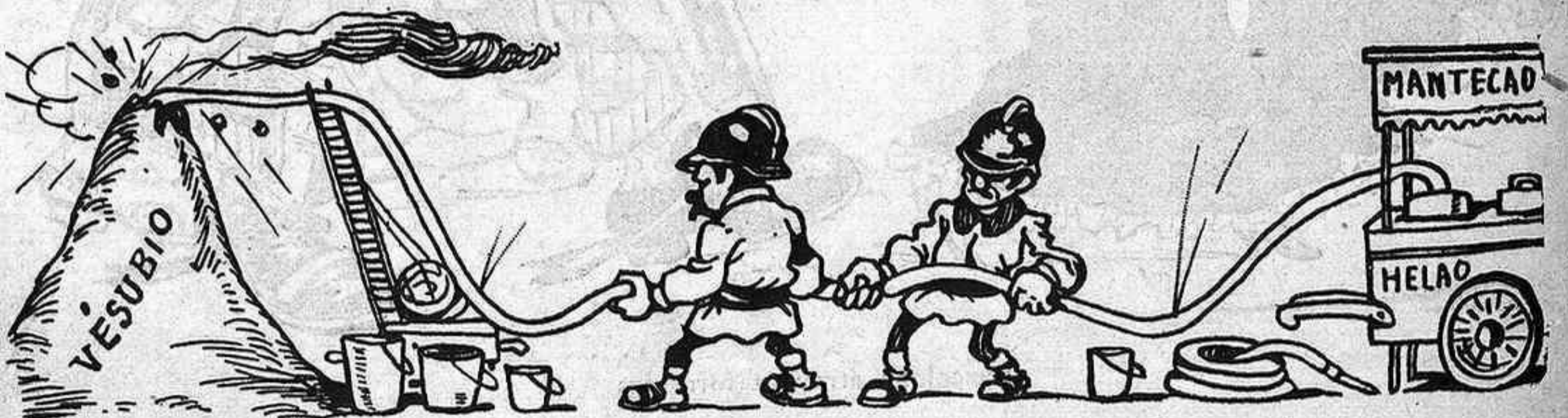
com aquells del llum «Auer» y posarlo
al bell cim del Vesubi, per exemple;
vindría l' erupció y el foch que puja
concentrat son poder á dins del tubo
promouría una gran incandescencia
y una llum radiant s' expandiría
ab un radi d' acció d' un grapat d' horas.
Fóra un far colossal que á n' els de Nápols
de segur que 'ls vindría de perilla.
Per acabá ab aquests trastorns geològichs
hi ha un altre medi encare, y es: quan venen
las temporadas de quietut, de calma,
que 'l cráter se refreda y ja no fuma,
atraparlo dormint y colocarli
un tap ben just perque may més respiri.
Moriría d' asfíxia com els gossos
que agafa el carretó y ningú 'ls reclama.
Pero 'l millor de tots; el que jo espero
que ha de ferme immortal, el gran projecte
es el que 's basa en la moderna médica.
Quan els volcáns vomitan d' aquest modo
lo que la terra té podríam dirne
febres intermitents semi-infecciosas.

Donchs bé, es precís, del tot indispensable
que se li donguin inyecciones de suero
per medi de xeringas á propósit
que 's poden infiltrar dins las montanyas
á tall de pous artesians ¿no us sembla?
Descubert aquest suero anti-volcánich,
que podría arreglarse ab unas dósis
de granisat de xufia y mantecao,
respongueume companys: ¿es gens difícil
la desaparició dels monstres básichs?

Jo crech que nó y al dirho aixís m' apoyo
en la ciencia geoquímica, una ciencia
que no equivoca may els seus pronóstichs.
y sí avuy ella ó jo 'ns equivoquessim
no 'ns darían las culpas á nosaltres,
si no que 'ls sabis tots exclamarían:
—Aixó ja no es un món serio, habitable...
¡aixó es senzillament un' olla cósmica!

Pel trasllat:
FRA NOI

EL VESUBI

ELS NOUS POLISSONS, PRENENT POSESSIÓ DEL CÀRRECH

—¿El Vesubi?.. Jo una vegada hi anava...—

Al sentir aixó, com moguts per un ressort, tots els de la taula—la taula del café, ahont cada vespre solém reunirnos—varem alzar simultàneament el cap, clavant en el senyor Puig la mirada, plena de curiositat ansiosa.

—¿Vosté ha estat al Vesubi?— varem preguntarli en unánim coro.

—He dit que hi anava, pero...

—¿Pero qué? Conti, conti... No'ns ho havia dit may. ¿Cóm va ser aquesta aventura?

—De la manera més senzilla del món. Ja veurán.—

Y apurant d'un glop el café qu'encare tenia á la tassa, va comensar á explicarse.

—Dos ó tres amichs, molt coneixedors d'aquella part de Italia, varen proposarme el viatge, y, entussiasmat ab las descripciones que de lo que haviam de veure 'm feyan, vaig acceptar á ulls cluchs.

El plan era molt bonich.

Sortiriam de Barcelona en vapor, que'ns portaria directament á Nápol.

Una volta allá, recorreriam de cap á cap la població y veuriam el museo Nacional, qu' es un dels més rics del món, sobre tot en obras d' art de la época romana.

Empapats de Nápol, seguint la línea del litoral, aniriam á Pompeya.

¡Quín trajecte aquell! ¡Quín enfilall de llochs deliciosos, tan interessants pels recorts que guardan com per las bellas ab que encantan la vista!

Pórtici, ab la seva platja incomparable, que deixa enrera á la de la nostra Subur.

Torre del Greco, edificada sobre un llit de lava y habitada per valents pescadors que proveheixen de coral á tot Europa.

Torre Annunziata, la terra clássica dels macarrons italians.

Y per fi Pompeya, la mitj desenterrada Pompeya, la coquetona ciutat, orgull de la vella Roma y víctima de una de las més espantosas catástrofes que registra la Historia antigua.

Visitada Pompeya, comensaria la gran ascensió al Vesubi. ¡Alló, alló sería el bó!

Passariam per Boscoreale, pujariam á Casa Bianca, ens enfilariam á Casa Fiorenza y d'allí al cráter, ó á la part més próxima al cráter, no 'ns faltaria sinó donar un pas... Mes ¡ay!..—

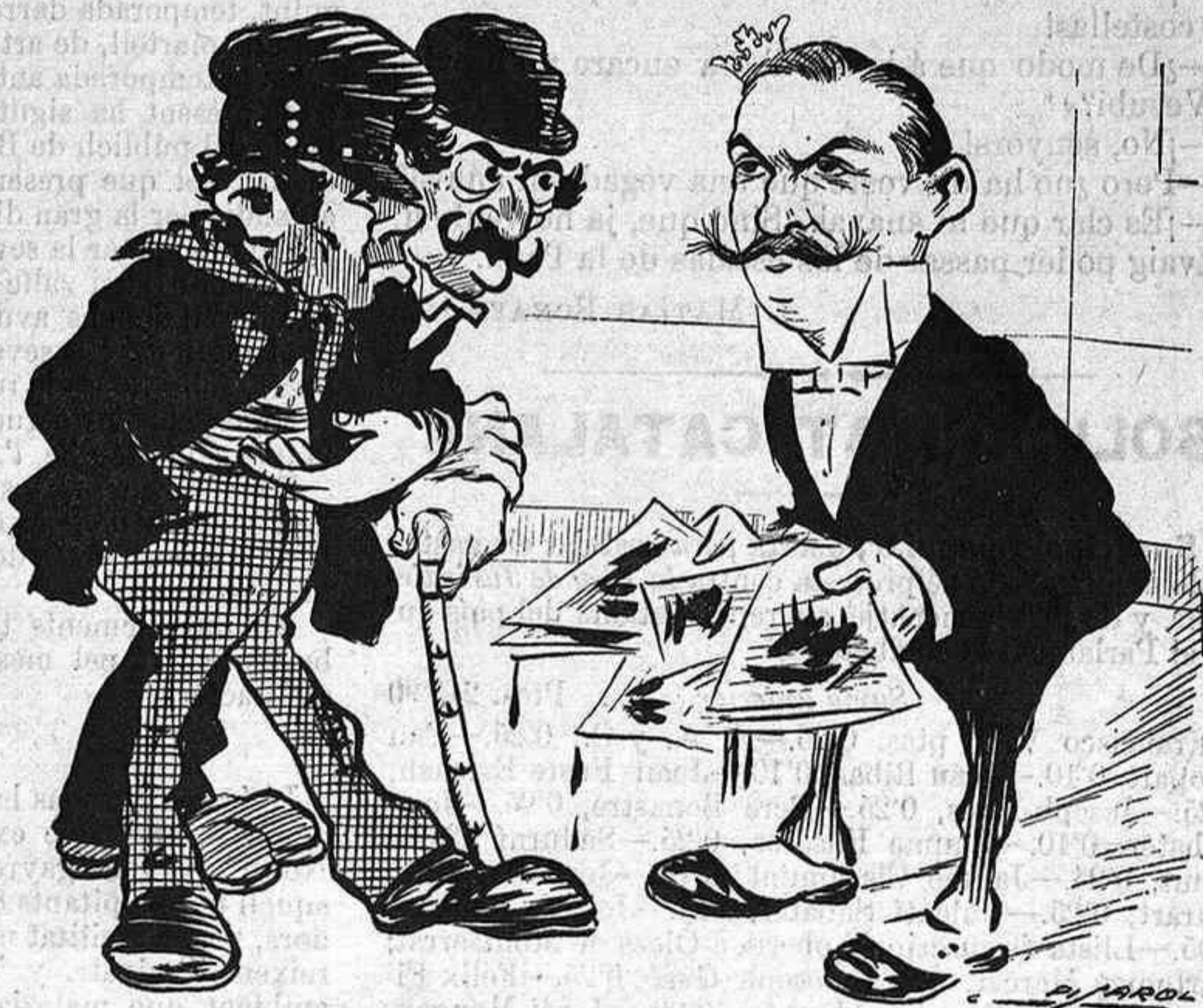
Aquí el senyor Puig va aturarse.

—Vaji dihent—exclamaren tots, animantlo.

—L' home proposa... y la fatalitat ho embulla.

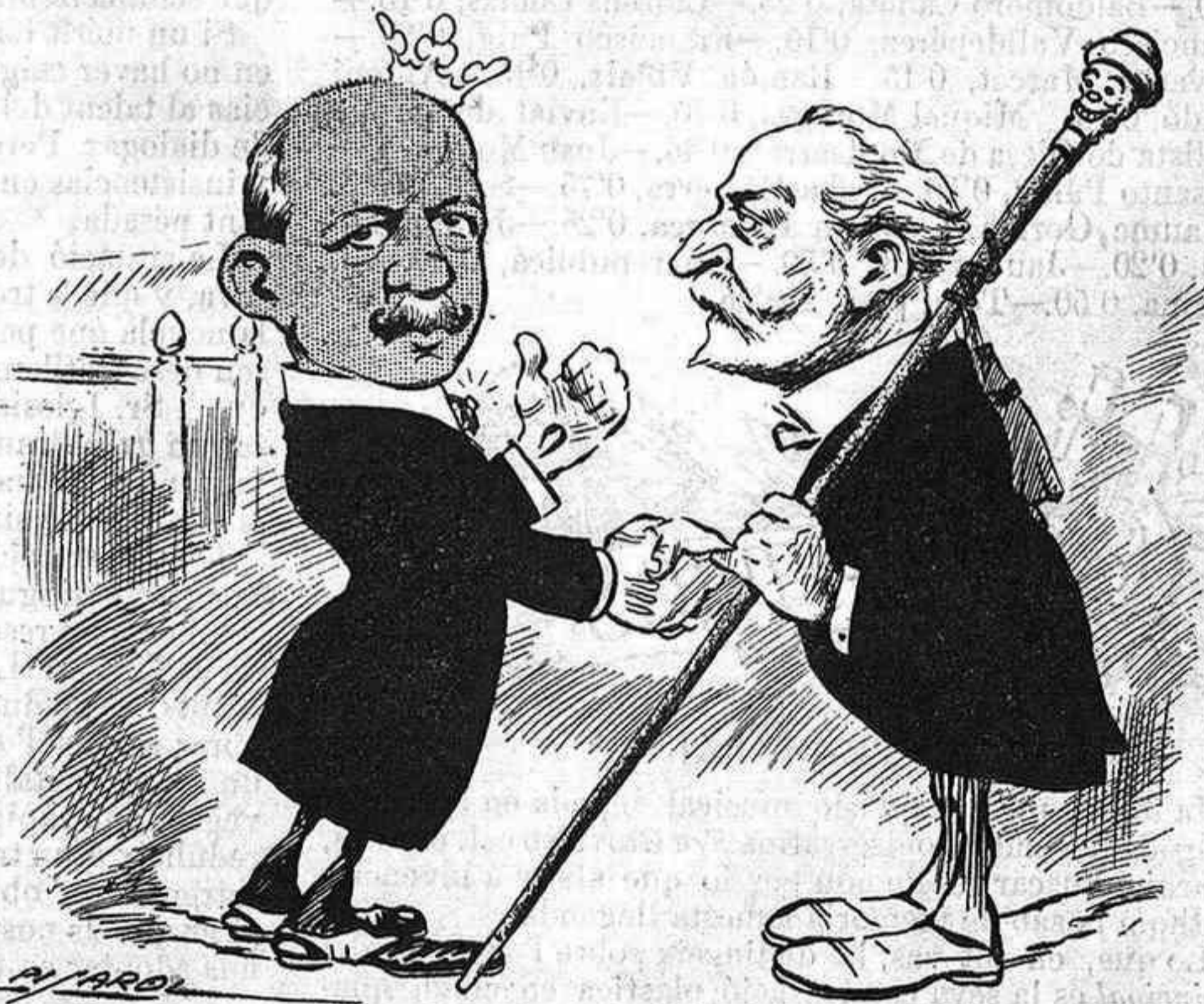
—¿Qué 'ls va succehir?

—Als altres, res. ¡A mí sí que va succehirme! Com ja 'ls he dit, el nostre pensament era sortir de Barcelona per mar.

—¿Qué son aquests papers que m' entregan?
—Las nostras fullas de serveys.
—¡Si que son netas!

EL MARQUÉS Y DON HERMENEGILDO

—Tingui, amich Giner: aquí té la vara y vaji fent l'aprenentatge. Aixís, quan definitivament se la quedi, ja 'n será mestre.

Precisament hi havia un vapor anunciat, el *Calabria*, de la companyia Rubattino, que tenia senyalada la marxa pel dissapte següent, á las vuyt del vespre.

Comprém els passatges pera Nápol, fem els preparatius necessaris per la excursió y un cop tot pactat y puntualisat ab el degut cuydado, quedém ab els companys en trobarnos á bordo á l' hora convinguda.

Surto, en efecte, de casa á dos quarts de vuyt, tiro Rambla avall, m' encamioo al moll y al arribarhi... ¡calculin quína sorpresa!, m' entero de que 'l vapor acabava de marxar.

—¿Es dir que 's va quedar en terra?
 —¡En terra... y ab la maleta á coll y vint duros á las costellas!
 —¿De modo que á horas d' ara encare no ha vist el Vesubi?
 —¡No, senyors!
 —Pero ¿no ha dit vosté que una vegada hi anava?
 —¡Es clar que hi anava!.. Sinó que, ja ho veuhen, no vaig poder passar de las escalas de la Pau...

MATÍAS BONAFÉ

SOLIDARITAT CATALANA

Suscripció popular, oberta pera costejar els gastos de la manifestació de protesta contra la *Lley de Jurisdiccions*, y de just homenatge als representants del país qu' en el Parlament la combateren.

Suma anterior. . . Ptas. 245'90

Francisco Vilá, ptas. 0'25.—S. A. y C., 0'25.—Pau Llopart, 0'10.—Joan Ribas, 0'10.—Joan Fusté Estruch, 0'25.—Joseph Bros, 0'25.—Pere Bonastre, 0'25.—Joan Sabater, 0'10.—Jaume Fusalba, 0'25.—Sadurní Claramunt, 0'25.—Jaume Claramunt, 0'10.—Joan Bonastre, Yarart, 0'25.—Valentí Sabater, 0'15.—Joseph Sabater, 0'05.—Llista de suscripció oberta á Olesa de Montserrat; Bartomeu Marcet, 0'25.—Joseph Gasó, 0'25.—Félix Figueras, 0'25.—Salvador Alavedra, 0'20.—Jordi Mongay, 0'15.—Joseph Garriga, 0'10.—Llorens Tasiás, 0'20.—Salvador Margarit, 0'10.—Jaume Vila Pinet, 0'20.—Joseph Sastre, 0'15.—Jaume Farré, 0'20.—Salvador Torras Roig, 0'20.—Joseph Navarro, 0'20.—Jaume Ros, 0'15.—Valentin Mallofré, 0'20.—Jaume Gutsens, 0'20.—Pere Torruella, 0'25.—Llorens Comas, 0'20.—Pere Gaspar, 0'10.—Baldomero Canota, 0'25.—Llorens Comas, 0'15.—Francisco Valldepérez, 0'15.—Francisco Puig, 0'20.—Salvador Marcet, 0'15.—Ramón Viñals, 0'15.—Antoni Lladó, 0'15.—Miquel Moragas, 0'10.—Enviat de mes en la llista de Olesa de Montserrat, 0'45.—Joan Molins, 1.—Crisanto Palau, 0'50.—Sebastià Serra, 0'75.—S. R., 0'25.—Jaume Gorina, 1.—Joan Lamarca, 0'25.—Jaume Banús, 0'20.—Jaume Cot, 0'50.—Un republicà, 0'50.—P. Gorina, 0'50.—Total, ptas. 259'35.

PRINCIPAL

Ja tenim un' altra visió musical, basada en la tan divulgada llegenda montserratina *Fra Gari*. No cal, donchs, anarhi á buscar res de nou per lo que atany á invenció. Tothom la sab de memoria aquesta llegenda.

Lo que, en tot cas, la distingeix sobre l' escenari del *Principal* es la seva condensació plástica en cinch quadros, realsats més que pels versos del poeta, dels quals es algun tant difícil ferse'n càrrech, per la música de 'n Morera qu' es escayent y ben catalana.

Els cinch quadros se presentan ab gran riquesa de decorat, degut als pintors Moragas, Alarma, Vilomara y Junyent.

La visió sigué molt ben rebuda y extraordinariament aplaudida.

***

De la payassada *La mona de Pasqua* es millor no parlarne.

Ab ser bastant infantil, no es tan criatura 'l públich del *Principal* que se li pugui donar aqueixa mona... ó aqueix mico.

LICEO

Bona inauguració del Gran Teatre. La sala extraordinariament concorreguda, y molt brillant en els palcos y sitis de preferencia.

Opera inaugural: *La Tosca*. S' ha empenyat la casa editorial italiana en clavar aquest clau y ho vá conseguint, temporada darrera de temporada, valentse á manera de martell, de artistas de reputació molt sólida.

En la temporada anterior sigué la impetuosa Carelli: en la present ha sigut la famosa Darclée, la cantant mimada del públich de Barcelona, que fent un tipo molt distint del que presentava la seva antecessora, se feu aplaudir per la gran distinció que lográ imprimirli, sense per aixó atenuar la seva forsa dramática.

El tenor Bassi valia molt quan creá aquí 'l tipo de Cavaradossi; donchs avuy val més encare, trobantse en l' esplendor de las sevas facultats. Conseguí un éxit inmens, sobretot en la romana del últim acte.

Un espectador digué:—¡Quína llástima que á un artista que canta tan bé, l' hajan de fusellar!

En Blanchart se sostingué á una gran altura interpretant el paper de Scarpia y posant de relleu el domini que té de l' escena en sa doble qualitat d' excelent actor y notable cantant.

Ab uns elements tan escullits, l' ópera, dirigida ab bastant acert pel mestre Mingardi, tingué un éxit molt satisfactori.

ROMEA

L' Ignasi Iglesias ha dotat á la seva comedia *Gira-sol* de un primer acte excelentíssim, casi diríam perfecte. No se 'n veuhen gayres, sobre l' escena, de quadros com aquell tan palpitants de vida y de realitat, y tan encisadors, per la facilitat magistral ab que 'ls personatjes apareixen dibuixats, y 's mouhen y parlan, dintre de un ambient, que materialment se respira. Aquest acte primer es una maravella.

Pero quan la comedia 's torna drama, tot cambia. L' espectador no s' acaba de conformar ab la transformació que s' opera en el protagonista, y poch se condol de las sevas amorosas caborias que pugnan, no sols ab la seva edat massa avansada, sino també ab el carácter alegre, que semblava innat en el pobre sabater.

Si un mérit ha contret l' autor, aquest mérit consisteix en no haver caigut en lo ridícul. L' obra s' aguanta, gracias al talent del senyor Iglesias y á sa magistral manera de dialogar. Pero á forsa de repeticions y amplificacions y insistencias en la mateixa situació, arriba á ferse algun tant pesada.

La situació del pobre vell, encaterinat per una noya jova, y que 's troba fora de combat, es mes propia pera la novela que pera l' escena, si es que ha de tenir tot el seu desenrotllament psicológich. En aquest punt, creyém que 'l Sr. Iglesias s' ha equivocat. Tots els elements pera fer un gran drama intern, hi son; pero 'l drama no resulta, tant per l' índole especial dels personatjes, com per la carencia de sintética sobrietat.

L' interpretació hauria guanyat molt si tots els actors haguessin tingut ple domini de sos respectius papers. Acabém de presenciar el treball depurat de la companyia de la Tina di Lorenzo, y 'ns dol que 'ls nostres comedians, sens dupte per tradicional dessidia, posin las obras avants d' estar prou maduras d' ensaigs. No hi ha un sol actor italiá, que al ensajar un' obra per primera vegada, no sápigam de memoria 'l seu paper. L' ensaig se reduheix á un treball d' ajust y concertació. Y aixís quan estrenan un' obra la presentan sempre admirablement. ¿Per qué 'ls nostres comedians no han de disciplinarse fins adoptar en un tot aqueix sistema?

NOVETATS

Ha comensat á treballar en aquest teatro una companyia de *Varietés*, en la qual hi figuran alguns artistas de mérit. Citarém entre ells á Mr. Alexander, que té una trassa especial en imitar el cant dels aucells. Ho fá tant bé que serviria de reclam á qualsevol cassador... y de reclam serviria á l' empresa.

Se 'ns assegura que la *troupe* será reforsada ab nous aliats que han de cridar l' atenció del públich.

CATALUNYA

També aquí una companyia de *Varietés* serveix de *hors d'œuvre* al plat suculent d' en Donnini.

Aquest artista es un felís imitador del famós Frégoli, igualantlo en la llestesa ab que cambia de figura, y superantlo en la ductilitat y 'l bon timbre de la veu.

Ab totas aquestas condicions es inútil dir que ha entrat per l' ull dret al públich.

EL NOSTRE PATRÓ

¡Apa, Sant Jordi, tú que ho sabs fél
¡Mata l' aranya, matala bél

SANFAYNA DEL TEMPS

Delegació clerical
del Consell municipal.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Al *Tivoli* continua 'l mateix quadro de companyia de la temporada de Quaresma, amoixant, principalment, á *La Gatita blanca*.

Al *Granvia*, cambi de personal. La companyia está dirigida per en Nadal y d'ella forman part la Candelaria Riaza y la Josefina Chaffer. Res podem dir del seu treball, per no haver tingut ocasió de assistir á n'aquest teatro.

Al *Cómich* s'ha estrenat ab éxit regular un' obreta titulada: *Maniobras militares*.

Y al *Nou* també ha sigut ben rebuda la sarsueleta *La cacharrera*, obra póstuma del mestre Caballero, y que demostra que fins en els últims días de la seva vida conservá 'l vell mestre la facilitat, la frescura y l'empenta.

N. N. N.

MONERÍAS

Tinga un any, ó 'n tinga cent,
la nena bona minyona
per Pasqua reb un present.
Y aixís, lo qu' ella ambiciona
sempre es la mateixa *Mona*,
pro ab aspecte diferent.

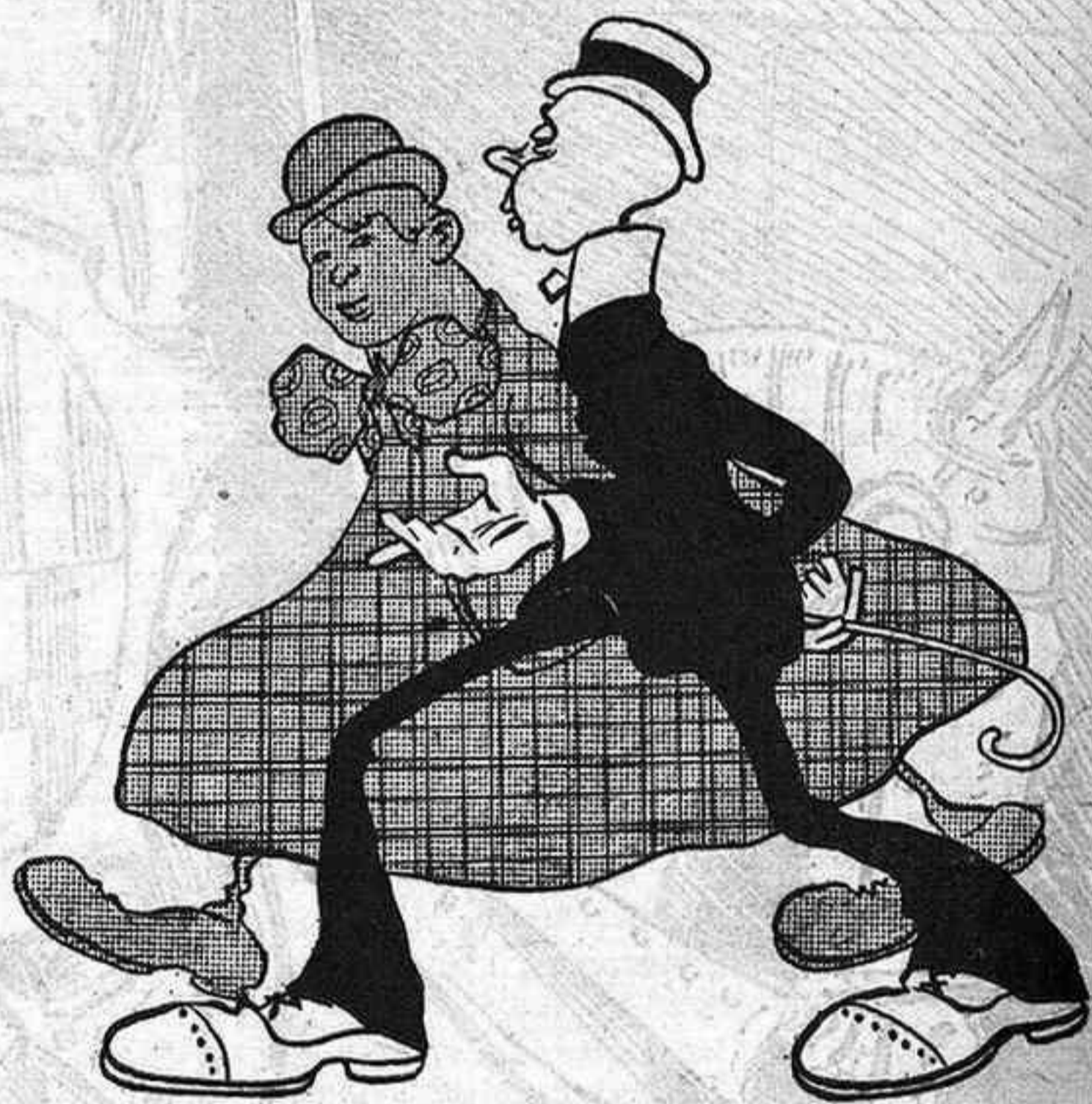
Vé al món ab felicitat,
y son pare entussiasmat
aixís que acaba de neixe
—¡Quina monada!— ha exclamat.
La *Mona* en aquesta edat
ens resulta ella mateixa.

Després, seguint el camí
en que coloca 'l destí
á tota humana criatura,
son goig es assaborí
la *mona* de confitura
que li regala el padrí.

Quinze anys han passat sencés.
Com passa el temps! Quí ho diria!..
Ja la nena no vol res
de sucre y confitería,
que per *mona* té aquell día
el retrato del promés.

Passa un' altra temporada,
y ja la nena es casada
y en muller s' ha convertit.
La *mona*, en aquesta diada,
per la esposa enamorada
son els brassos del marit.

Un' altra Pasqua vindrá,
y al ferse son ser á trossos

—¿Qué me 'n dius d' aixó de la *Solidaritat*?
—Que si al final no fan ball, no hi entro.

—¿Cóm li marxa l' automóvil, Caimitu?
—Bastant bé. Ja tinch set causas criminals per atropellos á la vía pública.

goig y dolor sentirá;
y es que per *mona* tindrà...
una *nina* de carn y ossos
que dirá: *papá y mamá*.

Y si ha nat en bona estrella
y pot arribá á ser vella,
ni que cent anys tinga fets,
tindrà *mona* en sa cistella;
sols que no serà per ella,
sino per donarla als néts.

Resulta, donchs, com s'ha dit,
que á la qu' es bona minyona
y plena de bon sentit,
per Pasqua cada any li dona
successivament la *mona*:
Padrí, promés y marit.

Es costúm ja tan extesa,
que 'l rich y 'l pobre l' ha admesa;
y per xó jo no critico
si 'l rich té *mona* promesa
de *crocant* y pasta inglesa,
y als pobres ens donen *mico*.

Pro á la pobra Barcelona
que, rebent desayres nous,
s' haurá quedat sense *mona*...
¿no serém nosaltres prous
ja que 'l padrí no li dona,
per darnhi una de forsa ous?

PEP LLAUNÉ

Torna á propalarse l' idea de tallar pel mitj la
Rambla del mitj, obrint un pas pels carruatges per
davant dels carrers de Fernando y la Unió.

Tantas vegadas com aquest projecte s' ha enun-
ciat, tantas altras han hagut de ficarlo á la capsa
dels fracassos.

D.ª Tradició, qu' es una senyora molt rutinaria, s'
hi ha oposat resoltament, y á D.ª Tradició li donan
la rahó sempre en aquesta ciutat eminentment pro-
gressiva.

Veurem si ara succehirá lo mateix.

*
*

L' obertura de aqueix pas alleugeriría considera-
blement el trànsit rodat per aquell punt, per quant
suprimiria 'l rodeig á que venen obligats els carruat-
ges per la via ascendent y per la descendent.

Y com que allí lo que sobra es garbuix y confu-
sió, tot aixó podria guanyars'hi.

Y en quant á la Rambla del mitj res més fácil
que compensarla per un cap y per l' altre, suprimint
respectivament un dels dos passos del Plá de la Bo-
quería y del Plá de las Comedias.

De manera que per un pas que s' obrís se 'n su-
primirian dos de inútils, ab lo qual tothom hi gua-
nyaria: 'ls que van ab cotxe y 'ls que van á peu.

Quan tothom se figurava qu' en Moret anava á al-
sar la suspensió de las garantías, ens surt ab una
nova dilació, enviant á n' en Romanones á pendre
vistas.

¿Qu' es lo que pot descobrir en Romanones, que
no ho sápigam tothom?

¡Ay Senyor! Aviat no hi haurá res segur: ni 'ls re-
frans.

En lo successiu s' haurá de dir:—Tant prompte
es atrapat un embustero com un coix.

Días enrera van pendre possessió dels seus cá-
rrechs els nous magistrats y 'ls nous jutjes enviats
á Barcelona, en virtut de l' augment de jutjats y de
la categoría de las salas de l' Audiencia.

Y va haverhi discursos molt eloqüents... y al final
un *lunch* molt exquisit servit per en Pince.

Del qual ne participaren els periodistas assistents
al acte.

*
*

Un meu colega que va serhi, 'm deya tot cofoy:

—M' ha semblat qu' entre la premsa y 'ls se-
nyors del marge s' establián corrents de vivíssima
simpatía. De totas maneras val més seure en la tau-
la de un *lunch* qu' en el banch dels acusats... ¡Ay!
Qui sab si ab el temps en lloch de condemnarnos á
presidi, 'ns convidarán á pendre un emparedat y
una copa de Champagne!...

Diu un periódich que 'ls elements monárquichs
barcelonins que han constituhit una comissió exe-
cutiva encarregada de recaudar fondos pera tributar
un obsequi al rey ab motiu de son próxim enllás, va
incloure en la llista dels iniciadors el nom de don
Ignaci Girona, diputat regionalista, aprofitant la
seva ausencia de Barcelona y sense consultarlo.

Si es aixís, tots els companys de la solidaritat ca-
talana esperan que 'l Sr. Girona farà un acte.

Y que l' acte que fassi 'l diputat regionalista, no
será un *acte* de comedia.

Entre alguns regidors s' agita l' idea de la muni-
cipalisació del pá.

No 's tracta, de moment, de provehir de pá á tots
els vehins—pagant s' entén, encare que á preu just

BUSCANT SI ES Á LAS LLISTAS

—Dice V. á prop del Bogatell. ¿Número?

—Aixó si que no ho sé; pero no pot equivocarse. Es
al davant mateix d' allá ahont sempre hi volcan tants
carros.

L' ÚLTIM FARSELLET

—Després d' aixó, no 'm quedarà més recurs que empenyarme á mi mateixa.

de cost—sino d' establir algunes flecas municipals que serveixin de reguladoras.

L' idea es bona. No té sino un petit inconvenient: y es que la Corporació municipal que presta malament y á un preu caríssim tots els serveys que li son peculiars, vulgui posarse ara flequera, ab l' idea de millorar la calitat y 'l preu del pá.

Ja 'n podrà fer de pá si s' ho proposa... pero ja veurán com després de tot farà un pá com unas hostias.

Vagin á saber perque l' ilustre Duch de Bivona ha suspés un acort de la Diputació provincial, enviant una parella de mossos de la Esquadra á una vila de la costa.

A la casa del Plá de Palacio ja fa algún temps que 's practica 'l regionalisme antich, pero al revés.

El seu hoste capás será de ilustrar el seu escut ab una nova divisa. «Los fueros para mí los quiero.»

Però la Diputació provincial no se n' ha de posar de aixó cap pedra al fetje. Son fugas... y las fugas més ó menos tart se calman.

Per lo que respecta al Cos de mossos d' Esquadra, á la má té resoldre la qüestió de una vegada. Si prenía l' acort de llicenciarlos, no 's trobaria com avuy que pagantlos, no pot disposar d' ells. Ja que alló de «qui paga mana» no regeix pera la Diputació, que pagui 'ls mossos d' Esquadra qui 'n disposi.

* * *

Tres de las quatre provincias catalanas, totes tres menos pobladas y més isardas que la de Barcelona, no tenen aquest cos, y no per aixó 's disfruta en ellas de menos seguretat qu' en la nostra.

Després de tot, han passat ja las circumstancias que donaren motiu al restabliment de un cos, que la Revolució de Setembre va suprimir punt en blanc. Foren alguns diputats provincials monárquichs, els que immediatament després de la Restauració s' empenyaren á restablir-lo á manera de trágala.

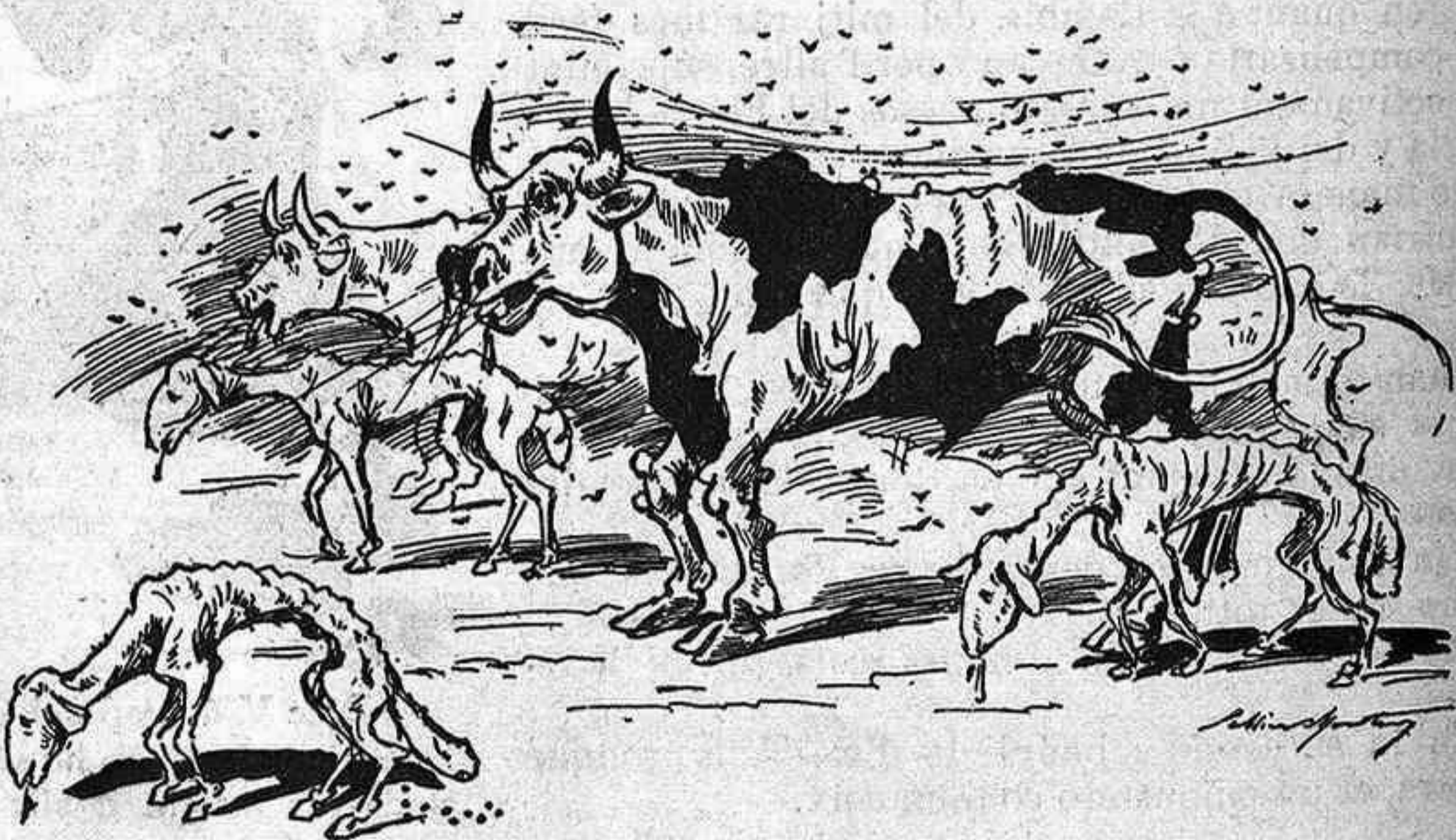
Ben clar ho deya un d' ells: —Portarán el mateix uniforme, el mateix barret y las mateixas cordas.

Avuy ha desaparegut de Barcelona aquest esperit... ¿Qué més falta pera que desapareguin ab ell els mossos d' Esquadra?

¡Oído á la caixa!

La construcció del empedrat d' un tros de la carretera d' Horta ha sigut adjudicada baix la condició precisa de que l' Ajuntament pagarà l' import de las obras en quatre anys.

A LA VISTA ESTÁ

—¿Qui ho diu que la carn que 's consumeix á Barcelona no es de primera?

GENT COMPASSIVA

—¡Pobra bestial Jo ja li havia posat carinyo.

—Jo també. Tant, que quan menjí butifarra, me semblará que 'm menjo *algo* de la propia familia.

¡Quatre anys!... ¡Santa ignocencial
 ¿Pero de debó 's figuran
 senyors de ca la Ciutat,
 que un cop aquests quatre anys passin
 quedarà gens d' empedrat?

Un jove que festeja ab una noya, inadvertida-
 ment, li crema la má ab la brasa del cigarro.

Ella fa un xisclé.

Y 'l seu xicot li diu pera calmarla:

—No cridis, nena... ¿Sabs qué vol dir aqueixa cre-
 mada? Que sento per tú un amor *volcánich*.

Dimars passat morí á Sant Gervasi D. Francisco
 Junyent y Busqué, pare de nostre estimat amich, el
 distingit escenógraf Olaguer Junyent.

Inútil dir que sentim la irreparable perdua que
 acaba de sofrir el bon amich y company, á qui en-
 viém el testimoni de nostre condol més expressiu.

¡Quína hermosura de quadros els qu' en número
 de una cinquantena tingué exposats, fa quize días,
 en Pep Masriera, en el Saló Parés!

Ja 'ls seus vells amichs el donavan per retirat de
 la pintura, quan tot de sobte surt y diu:—Aquí 'm
 tenen, en el plé esclat de una creació juvenil, suco-
 sa, fresca, pintoresca y elegant.

Y la veritat es que 'ls bons artistas, fidels intér-
 pretes de la naturalesa, no envelleixen. Joves son

sempre com la mateixa Natura, á qui prenen per
 modelo, ansiosos de penetrar els secrets més íntims
 de la seva eterna bellesa.

La exposició Masriera prengué las proporcions de
 un gran aconteixement artístich.

¡Que per molts anys pugui fer semblants obras!

Suposo que ja deuen estar una mica enterats del
 espantós galimatías que ab motiu de la reorganisa-
 ció de la policia barcelonina s' ha armat en las re-
 gions oficials.

No s' havia vist may de la vida un desgavell pa-
 rescut.

Tothom se queixa, tothom s' exclama, tothom está
 descontent.

El governador no sab per hónt navega.

Els nous inspectors, tampoch.

Els agents nombrats, menos.

¡Ah!... ¡Quína llástima que en Piquet sigui mort y
 que l' Odeón no existeixil...

De segur que á horas d' ara ja estaria escrivint
 un drama en catorze actes, un prólech y un epílech,
 titulat:

La policia moderna,
 ó Moret padrino y tío,
 ó Barcelona en San Boy,
 ó ¿quién me compra este lío?

¡Oh pintoresca Espanya, y que n' ets de original!

A Sevilla se van presentant individus que reclaman l'honra d'executar als reos de Peñafior grautament.

Uns ho fan per esperit de venjansa, com el fill de una de las víctimas de aquells facinerosos, que creu que caragolantlos el coll pagarà un tribut de homenatge á la bona memoria del seu pare.

Pero altres n'hi ha que s'ofereixen per gust, per sport, pera fer l'aprenentatge de butxins!

¡Y com se deixa sentir en aquests actes l'existencia de un poble apassionadíssim y cruel, externament molt catòlich, y en son interior, endurit y incapàs de concebir la més mínima idea de pietat y misericordia!

Las companyías de ferro-carrils francesas, acaban de donar una llissó á las espanyolas, posant cotxes de segona classe en els trens ràpits que van á París.

De manera que qui vulgui anar á París, desde Barcelona, en condicions econòmicas y ràpidament, haurà de promiscuar. De Barcelona á Cervère será obligat á viatjar en primera. En cambi de Cervère á París podrà ferho en segona classe.

La frontera entre las dos nacións es molt més alta de lo que sembla á primera vista. ¡Si'n separa de cosas! ¡Y sobre tot d'alló que se'n diuen consideracions al públich!

Jo també 'n rebo sovint de sobres tancats, sense més franqueig que 'l timbre del Congrés ó del Senat.

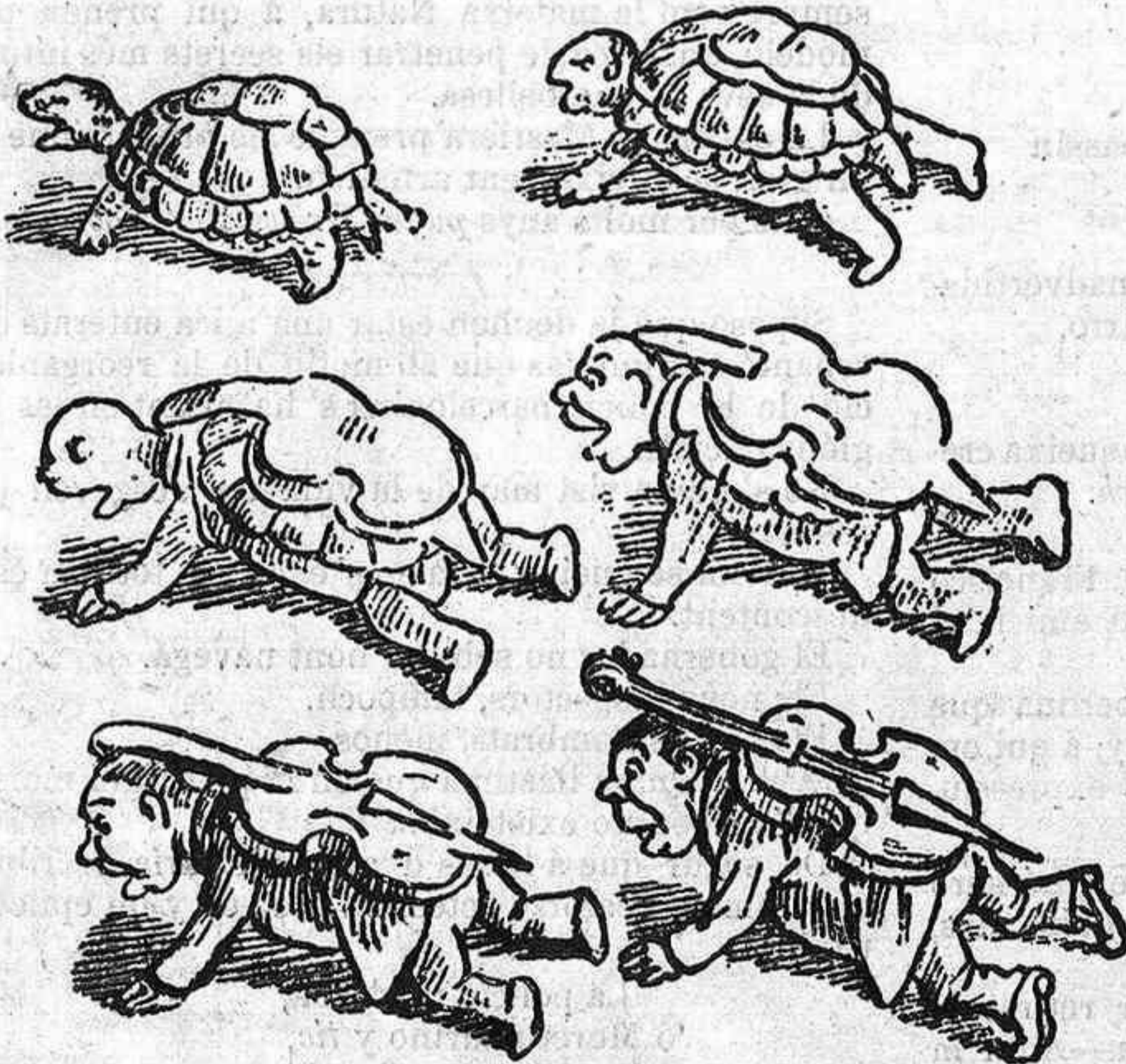
Un se figura que dintre hi ha una carta, y's troba ab un prospecte.

Y la curiositat de obrirlos li costa 'ls cinch céntims que ha de donar al carter.

* * *

Ab aquest sistema d'enviar impresos se defrauda al Estat, porque 'l remitent s'estalvia el quart de céntim que li costaria 'l franqueig. Y's dona un timo al destinatari que ha d'afluixar cinch céntims... ó sia vint vegadas l'import del franqueig.

METAMÓRFOSSIS

De la tortuga al músich ó del músich á la tortuga ó no sempre lo que sembla es lo que es, ni lo que es es lo que sembla.

Un desenganyat de la política, deya ab aquest motiu:

—Vel'hi aquí, al ultim, aquí á Espanya, per lo que serveixen las Corts.

Mentres alguns Ajuntaments francesos se preocupan de donar al poble 'l pá gratuhit, lo qual resoldrá en gran part el problema terrible de l'alimentació, n'hi ha d'altres que buscan la manera de divertirlo.

En aquest cas se troba la ciutat de Brest, qual Ajuntament, qu'es per més senyas socialista, ha pres l'acort d'ofedir á tots els electors entrada gratuita en el Teatro Municipal, per torn rigurós y á rahó de 200 per cada vetllada.

Sols els pobles que nedan en l'abundancia y que tenen cubertas totas las sevas atencions, se poden permetre aqueixas tentativas socialistas de bon género.

Xascarrillo de postres:

Un bohemi tronat embesteix á un capitalista amich seu.

—¿Qué voldrias?—li diu aquest ab altivés, amidantlo de cap á peus.

—Ser rich com tú—respon el bohemi.

—Burro, més que burro! No demanarias aixó si sapiguessis lo molt que tothom te molesta demanante quartos!

En el taller d'un pintor.

L'artista ha de fer un sant, y brega ab la duresa d'expressió del seu modelo.

A la fi se li ocorre preguntarli:

—¿Qué li podria posar á la má, que li dongués l'aspecte d'un home completament ditzós?

Resposta del modelo:

—Posim'hi un bitllet de cent pessetas.

Arriba l'enterro al cementiri.

Un senyor gros, mitj apoplétich, té una gran pena en baixar del cotxe.

Acuden á prestarli ajuda dos enterramorts, y ell al veure'ls diu:

—Gracias, minyons, gracias; pero ja 'us podeu retirar: encare no ha aribat l'hora.

En un café:

—Mosso: cambihi l'aygua de aquesta ampolla, qu'es molt térbola.

—Dispensi: no es que l'aygua sigui térbola, com vosté suposa: es que l'ampolla es un xich bruta.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta La Campana y La Esquilla, Olm, 8
Tina Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EDICIONS POPULARS
DE
SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel mon	Ptas. 1 (Agotada)
El místic	» 1 id.
Oracions. Ab música de E. Morera.	» 1
Fulls de la vida.	» 1
Els Jocs Florals de Canprosa.	» 1
El bon policia.	» 1
Monolecs.	» 1
Tartarin de Tarascó, de A. Daudet.	» 1

NUEVOS
ARANCELES DE ADUANAS

Ptas. 2

Nova

A. RIQUER

Apeles Mestres

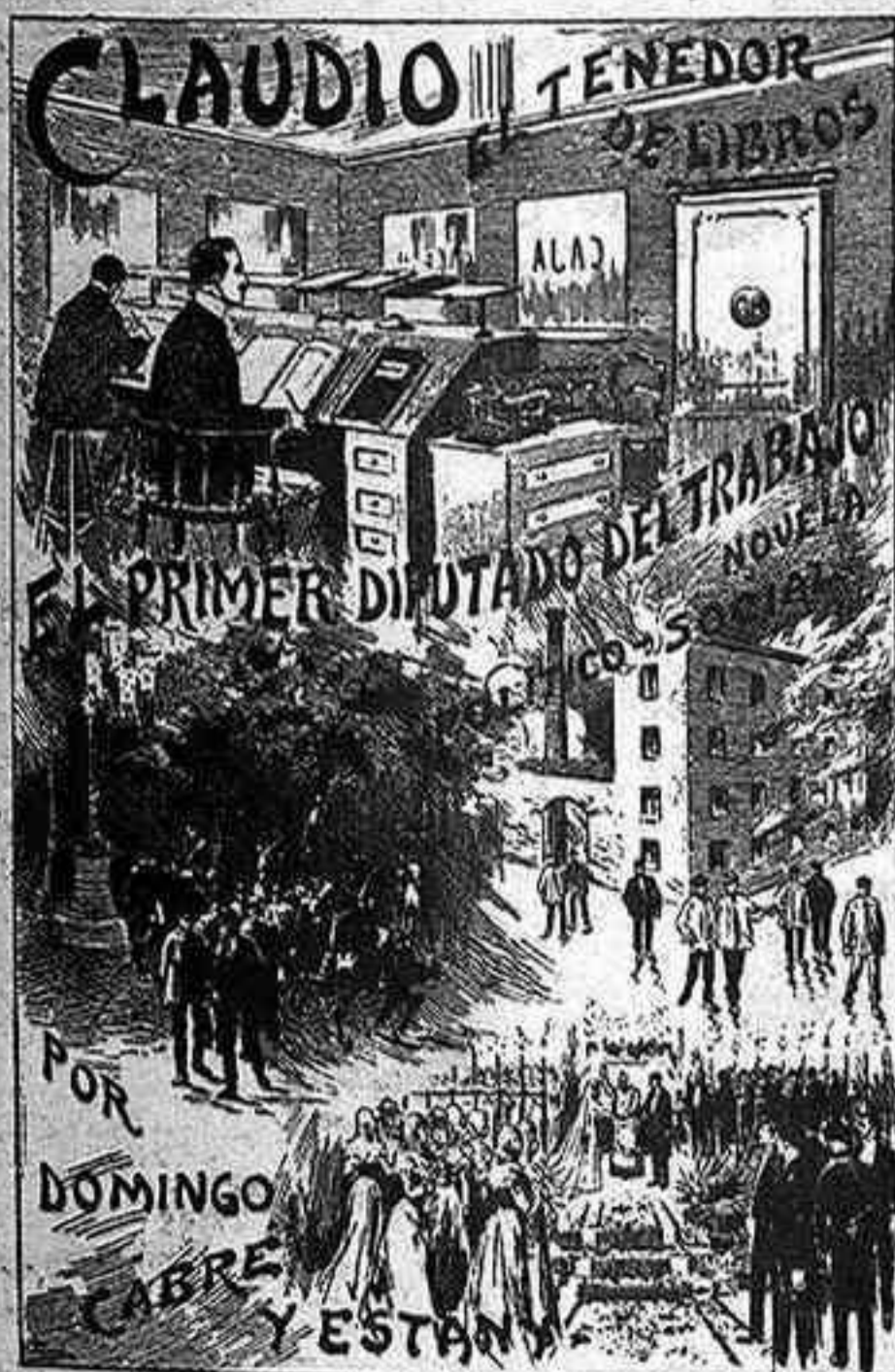
Aplech de sonets
Les cullites
Un poema d' amor

Un tomo en octau, Ptas. 5

ODAS SERENAS
Y
NOVAS BALADAS

Un tomo en octau, Ptas. 1

Aviat sortirà: **SIRENA**

Un tomo en 8.º, Ptas. 5

SINGLOTS POÉTICHS, AB NINOTS

PER SERAFÍ PITARRA

1. La Butifarra de la llibertat.	15. Lo punt de las donas.
2. La Esquella de la Torratxa.	16. L' últim Trençalós.
3. Lo Cantador.	17. L' Africana, parodia d' aquesta magnífica ópera.
4. Lo castell dels tres dragóns.	18. Gra y Palla, colecció de poesias
5. ¡Cosas del oncle!	19. Lo Boig de las campanillas.
6. Ous del día.	20. Il Profeta, parodia d' aquesta magnífica ópera.
7. Las píldoras de Holloway.	21. Faust, parodia d' aquesta magnífica ópera.
8. Si us plau per forsa	22. Liceistas y cruzados.
9. Un mercat de Calaf.	23. Los Héroes y las grandesas.
10. Un barret de riallas.	24. ¡La Mort de la Paloma!
11. La venjansa de la Tana.	
12. La Vaquera de la piga rossa.	
13. Las carabassas de Monroig.	
14. En Joan Doneta.	

Preu de cada Singlot, 2 ralets

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL VOLCÁN DE MADRIT

¡Aixó, aixó sí qu' es una erupció tremenda!